

26. aprill 2010

EUROOPA
SOTSIAALFOND

AKTIIVSELT ÕPPIMINE:
KUIDAS ÕPPIDA JA ÕPETADA NOORSOOTÖÖS?!
KOOLITUSRAPORT

Aeg: 25.-27.03 ja 16.04.2010

Koht: Janeda mõis ja Narva Noortekeskus

Koolitajad: Marianna Drozdova, Edvard Ljulko

Osalejad: noorsootöötajad ja noorte liidrid

Sisukord:

Koolituse teema teoreetiline selgitus.....	3
Koolituse eesmärkide püstitus ja koolituse taust.....	4
Metoodilisi lähenemisi aktiivõppe meetodite õpetamise teemale	5
Hea praktika näited.....	7
Probleemide kaardistus, rühmatööde kokkuvõtted ja koolituse kava	7
Koolituse kava - ja grupitööde märkmed.....	7
Tulevikusuundi ja soovitusi.....	11
Koolitajate hinnang koolitusele.....	11

Koolituse teema teoreetiline selgitus

Aktiivõppe meetodite õpetamise põhimõtetest lähtuvalt:

Aktiivõppe meetodite õpetamiseks on ainult üks efektiivne viis – läbi praktika. Palju efektiivsem on üks kord näha päikeseloojangut, kui tuhat korda kuulda selle kirjeldust. Sama kehtib aktiivõppe meetodite õpetamisel – mistõttu koolituse eesmärgiks sai – võimaldada osalejatel võimalikult palju kogeda aktiivõppe meetodite efektiivsust eri eesmärkide saavutamiseks, samas viies neid meta-tasandile, õpetades analüüsida toimuvat, et mõista täpselt mis ning miks toimub, kuidas saadud teadmisi ja kogemusi rakendada enda praktikas ja öös, ning tõsta enda kompetentsust aktiivõppe meetodite rakendajana.

Selle eesmärgi saavutamiseks sai koolituse ülesehitus kujundatud vastavalt järgmistele põhimõtetele:

1. **Koolituse ülesehitus** järgis grupidünaamika kujundamise kulgu – alustades soojenduse ja tutvuse, reeglites kokkuleppimise, eesmärgistamise, grupitunde loomisega, jätkates rännakuga läbi teemade – nii praktikas kui pöördudes teooria poole reflekteerides enda kogemuse üle – ning lõpetades kokkuvõtte ja saadud kogemusest „pagasi pakkimisega“.
Koolituse programm koosnes kahest osas, esimene sisaldas rohkesti mitmekülgset materjali ja teemade käsitlemist, teine lühem järgnes kahe nädalasele praktikapausile, ning keskendus supervisiooni-metoodikale, andes osalejatel võimalust jagada edu- ja tagasilööke kogemust, saada toetust ning toetada teineteist, samuti käsitleda negatiivse kogemusi põhjuseid ning kuidas seda tulevikus ära hoida.
2. **Pidev refleksioon ja analüüs.** Iga meetodi ja etapi järel toimus arutelu selle kohta – mis oli osalejate jaoks nii heaks tagasisidestamise näiteks ja harjumuse kujundajaks, kui aitas samuti käsitletud teemat paremini lahti mõtestada. Lisaks tagasisidestamine arendab analüüsi oskust, ning samuti aitas paremini mõista, kuidas seda meetodit või võtet rakendada enda töös.
3. Igal osalejal läbi koolituse eri etappide oli võimalus astuda **koolitaja rambivalgusesse vähemalt üks kord** – viies läbi soojendusharjutusi, või võttes aktiivsemat osa ühes või teises ülesandes. See aitas väga kaasa ühise grupi dünaamika tekkimise ja kaasatuse tunde loomisele ka teistel osalejatel; andes praktilise kogemuse, aitas käsitleda ka mõningaid esinenud eksisamme, et neist õppida.
4. **Osalejate kogemuste vahetus.** See põhimõte on väga kooskõlas aktiivõppe iseenda olemusega ja kinnitas õppeprotsessi efektiivsuse, kuid lisaks ka väga rikastas koolitust – ka väga väikese kogemusega osalejatel oli väga välja pakkuda põnevaid võtteid või mänge, mis andsid programmile lisaväärtust.
5. **Aktiivõppe meetodite efektiivsuseks rakendamiseks oluliste teemade ja põhimõtete** käsitlemine ja arutelu – grupi dünaamika, tähelepanu, aktiivsus, tagasisidestamine, kaasamine, õigused, klassikalise ja aktiivõppe meetodite võrdlus jne. Nende teemade kohta sai osalejate jaoks ette valmistatud **põhjalik metoodiline kirjalik materjal**, mis detailselt selgitab aktiivõppe olulisi koostisosi ja põhimõtteid (soojendus, tagasiside, grupi dünaamika jne), ning käsitleb ka toetavaid teemasid; mis on toetavaks infoks, tagab lisalugemise koolituse järel ning võib anda vastuseid hiljem tekkivatele küsimustele.

Mõned teoreetilised seisukohad aktiivõppes:

Õppimine on teadmiste ja kogemuste lisandumine, mis põhjustab muutusi inimese teadvuses ja tegevuses (Hirsijärvi & Huttunen 1998).

Aktiivõppe on protsess, mida iseloomustab õppimine läbi osalejate aktiivse osaluse.

Õppemeetod on õpetava ja õppiva poole ühistegevuse viis, mida kasutatakse õppe-eesmärkide saavutamiseks. Õppemeetod hõlmab läbiviija ning õppija tööviisi (Karm 2001).

Aktiivõppe meetodid on eelkõige meetodid, mis väärtustavad arutlust (Bonwell & Sutherland 1998), suhtlemist (Seaman & Fellenz 1985; Kuttinen 1994) ja dialoogi (Gustavsson 2000).

Aktiivõppes on esikohal humanistlikud ideed ja osaleja terviklik areng (Siim, 1999). Aktiivõppe rajaja John Dewey rõhutas aktiivõppe tähtsust noorte vastutusvõime kasvatamisel ja eluks vabas ühiskonnas (Kuurme, 1991).

Kogemus, mis on küll läbi elatud, aga mille mõju oma elule ei teadvustata ja mis jääb lahtimõtestamata, on tegelikult väärtusetu. Toimetulekuks kaasaegses ühiskonnas peame me suutma interpreteerida oma kogemust. (Mezirow, 1997).

Positiivsed emotsioonid nagu imestamine ja rõõm süvendavad huvi õpetata aine vastu ja aktiivsust koolituses (Wladkowski 1999).

Suhtumine vigadesse ei tohiks õppijaid hirmutada (Wladkowski 1999).

Rogers (1969, 96) kinnitab, et psühholoogiliselt turvalises ja üksteist usaldavas õhkkonnas aktsepteerivad ja arvestavad grupiliikmed nii negatiivset kui positiivset tagasisidet oma kaaslastelt ja õpetajalt.

Vaatamata õppijate eksimistele oma sihi saavutamise protsessis, hoiab selline koolitaja suhtumine ülal õppijate huvi, väldib frustratsiooni ja tüdimuse teket ja aitab õppijail lõpuks ületada barjäärid iseeneses (Hayati 2001, Harmin 2002).

Turvalises, toetavas ja innustavas õpikeskkonnas leiab õppija ressursid oma eesmärgimini jõudmiseks just temale sobiva ajaga (Rogers 1969, Lozanov 1978, 1990; Boud, Keogh & Walker 2002).

Kasutatud: Kaasik, 2002, Siim 1999

Täiskasvanute õppe omapärasest lähtuvalt:

Koolituse ettevalmistamisel, läbiviimisel ja hindamisel lähtusime kaasaegse täiskasvanuhariduse põhimõtetest kaasates õppijat nii koolituse ettevalmistamisesse, läbiviimisesse kui hindamisse.

- ✓ Osalejad sõnastasid endale isiklikud õpieesmärgid, jagasid neid grupiga ja jälgisid ning hindasid nende täitmist. Arvestasime konkreetse sihtgrupiga ja registreerimisankeetidelt saadud vastustega koolituse ettevalmistamisel. Koolituse käigus andsime osalejatele pidevalt võimalusi ise koolitajana kätt proovida ja meetodeid läbi viia. Arvestasime grupi soovidega võimaluste piires päevakava kohendades.
- ✓ Andsime võimalusi tõstatada grupis neile olulisi teemasid sh II kohtumisel konkreetselt viimase kolme nädala jooksul meetodite rakendamisest saadud edulugusid ja selgunud probleeme. Samuti hindasid osalejad enda eesmärgi saavutamist nii I kohtumise kui II kohtumise lõpus.
- ✓ Üritasime mitte läbi võtta „teemasid“, vaid tõstatada elulisi „probleeme“ ja anda „väljakutseid“, mida koos lahendada. Kasutasime näidetena ka grupis ja grupiga toimuvat ning reflekteerisime enda tegevuse üle koolitajatena.
- ✓ Kuna tegemist oli praktikute-professionaalide kogukonnaga, siis kasutasime palju mitteformaalseid lähenemisi, mis võimaldasid ressursi ja „tarkuse“ allikateks saada kõigil osalejatel, mitte ainult koolitajatel. Võimalusel kasutasime avatud küsimusi ja andsime võimaluse oma praktikat reflekteerida.
- ✓ Lisaks pöörasime võimaluste piires osalejatele individuaalset tähelepanu, mis algas alates vestlustest pauside ajal, konkreetsetele osaleja või osalejate grupile äärmiselt olulise teema käsitlemiseks võimaluse leidmisest kuni konkreetse nõustamiseni välja.

Koolituse eesmärkide püstitus ja koolituse taust

Lähtudes ESF programmi üldeesmärgist, milleks on läbi kvaliteetsema noorsootöö suurendada noorte võimekust ühiskonnas hakkama saada ning toetada noorte iseseisvumist. Koolituse korraldajate peamiseks eesmärgiks oli tugevdada sihtgrupis teadlikkust aktiivõppe meetoditest ning nende rakendamise võimalustest nende töös,

samuti julgustada noorsootöötajaid eksperimenteerida erinevate meetoditega, säilitades kontrolli grupis ja osalejatega toimuva üle. Soovisime, et õppijad osaleksid aktiivselt õppeprotsessi kaasatud, et see aitaks neil õpitavat mõtestada ja seostada omandatud meetodeid ja teadmisi enda praktikaga.

Täpsemalt lahtikirjutatuna seadsime koolituse eesmärkideks:

- Tutvustada osalejatele võimalikult mitmekülgse läbilõike erinevatest mitteformaalse õppe meetoditest
- Anda osalejatele terviklikku kogemuse mitteformaalse õppe protsessist – ning ettekujutuse sellest, kuidas ning milliste meetodite abil antud tulemus saavutati.
- Pakkuda noorsootöös tegevatele inimestele tuge oma tööalase tegevuse paremaks mõtestamiseks läbi (enese)analüüsi ja kogemustevahetuse;
- Anda noorsootöötajatele hea ettekujutuse kvaliteetse koolituse ettevalmistamise ja läbiviimise eeltingimustest – kindlustamaks efektiivset õppimisprotsessi ja kaitsmaks ürituse korraldajat ja osalejaid ebasoovitav riskidest
- Aidata noorsootöötajatel leida endas julgust ja kindlust mitteformaalse õppe kasutamisel – nii noortel, vähemate kogemustega noorsootöötajatel, kui ka kogenud õpetajatel, kes on seni rohkem rakendanud formaalsemaid õpetamise meetodeid.
- Anda osalejatele praktiline kogemus ja teoreetiline taust aktiivõppe grupis toimuvatest grupiprotsessidest.

Metoodilisi lähenemisi aktiivõppe meetodite õpetamise teemale

Enne koolituse algust, toetades osalejate taustale, kandideerimisvormides mainitud teemadele ja kontseptsiooniarutelul saadud sisendile, sõnastasime teemade ringi, mida on aktuaalne käsitleda läbi aktiivõppe noorsootöö kontekstis – mille mõistmine on oluline nii eduka aktiivõppe rakendaja, kui ka iga noorsootöötaja jaoks. Seadsime enda eesmärgiks leida koolituse eri etappidel võimalust käsitleda nimetatud teemasid:

- a. Suudan iseenast juhtida – kuidas olla endaga kontaktis
- b. Kuidas panna noort, kes ei mõtle enda karjäärast – mõtlema enda tulevikust
- c. Suhtlemise oskused, konflikti lahendamine
- d. Vastutus – kas vastutus asjade ärategemise eest, mida kästakse – või vastutus enda otsuste eest, mida hakkab tegema.
- e. Kuidas teha õppimise huvitavamaks
- f. Kuidas vajadus ära tunda?
- g. Mis on pädevused, mida kool ei anna, kuid mis on vajalikud
- h. Kuidas motiveerida noori kaasa lööma aktiivse tegevusega, ka siis kui noorte sotsiaalmajanduslik taust ja eelnev kogemus ei soosi tugevat sotsiaalset aktiivsust.
 - i. Kuidas suurendada noorte loominguulisust ja julgustada noori tulla esile enda heade ideedega
 - j. Kuidas lahendada konfliktsituatsiooni ja kujundada efektiivset kommunikatsiooni
 - k. Kuidas tõsta noorte vastutustundlikkust ja julgust vastutust võtma
 - l. Kuidas panna noori arutama nende jaoks olulistel teemadel – noorte võimalused, vaba aja sisustamine, ümbruskonna kujundamine endale efektiivsemaks ja positiivsemaks.

Lähtusime koolitusel ütlemisest "Ma kuulen ja ma unustan, ma näen ja ma pean meeles, ma teen ja ma mõistan" ehk leidsime, et inimene õpib kõige paremini situatsioonis, kus ta saab ise oma õppeprotsessi suunata, selles osaleda ja kaasa rääkida. Kasutasime koolitusel mitteformaalses õppes kasutatavaid aktiivõppe meetodeid ning püüdsime lähtuda mitteformaalse õppe põhimõtetest:

- osalejast ja tema organisatsioonist lähtuv
- mitmesuunaline dialoog
- interaktiivsed tegevused
- interdistsiplinaarsus
- kogemuste vahetus ja grupisisene toetus:

Selleks, et anda koolitusel osalejatele just selliste ürituste ettevalmistamise praktilist kogemust – sai koolitus üles ehitatud ürituse ettevalmistamise praktikumina, mille raames iga osaleja või osalejate grupp koolituse alguses valis konkreetset üritust, mida nad on huvitatud lähiajal ellu viima, ning edaspidise töö käigus on rakendanud igat

uut küsimust ja teemakäsitlust enda valitud projekti peal, käsitledes selle võimalikke riske ja nende ärahoidmise võimalusi, projekti tutvustamise tehnikaid,

Osalejast ja tema organisatsioonist lähtuv: Koolituse alguses pühendasime aega sellele, et arutada efektiivsete eesmärkide püstitamise põhimõtetest ning anda osalejatele aega ja võimalust läbi mõtestada oma eesmärgi ning tegevusi, mis aitavad seda eesmärki saavutada.

Koolituse eri etappidel – esimese osa lõpus, teise osa alguses ja lõpus – pühendasime aega selleks, et tulla tagasi enda eesmärgi juurde, hinnata oma progressi selles suunas, ning vajadusel korrigeerida oma tegevust, samuti jagada teistega – nii osalejate, kui koolitajatega – millist abi ja toetust oleks vaja selleks, et oma eesmärgi efektiivsemalt saavutada.

Mitmesuunaline dialoog: Lähtume seisukohast, et õigeid vastuseid ei ole olemas, on erinevad arvamused ja seisukohad ja samuti erinevad teadmised. Seega püüdsime õppeprotsessi juhtida nii, et osalejad õpiksid suurema osa ajast üksteiselt, iseennast analüüsid ja ka erinevate teemade arutluse käigus, Kuna kõikide kohalolijate teadmisi ja kogemusi kokku pannes saabki teemast oluliselt terviklikuma pildi. Lähtudes osalejate poolt jagatud kogemusest, ning ka grupis ühiselt harjutuste käigus läbielatud kogemusest, lisasime enda poolt informatsiooni teemate teoreetilistest alustest, praktilisi näiteid muudest olukordadest, mudeleid mis aitavad toimuvat paremini mõista.

Interaktiivsed tegevused: Kuna kõige paremini õpib inimene praktika ja enda kogemuste kaudu, seega programmi suur osakaal oli aktiivsetel ja interaktiivsetel meetoditel – simulatsioonid, rollimängud, füüsilised harjutused, kus osalejad said otseselt midagi läbi teha või kogeda.

- *Mäng Football with goggles* pakkus osalejatele väga värvikaid näiteid, mille alusel saime arutada nii grupidünaamika ja kaasamise teemal, kui füüsilise puudega inimeste mõistmisest ja sellega arvestamisest, kui ka ohutuse ja riskide maandamise teemal.
- *Mägironimine* – väga lihtsa reeglistikuga mäng, mis kujunes üheks lemmikuks osalejate seas, aidates ehitada meeskonnas kokkukuuluvuse tunnet, käsitleda usalduse, koostöö, toetuse teemasid.
- *Nelja huvigrupi läbirääkimiste simulatsioon* – andis võimaluse kogeda rollimängulist simulatsiooni ja samal ajal arutleda noorte eludes, noorsootöös ja kohalikes omavalitsustes tüüpiliste probleemide üle. Samuti pikema õpimeetodi kasutamist ja reflekteerimist.
- *Ideede turg* on interaktiivne ja väga värvikas enda ideede ja projektide tutvustamise meetod, mis aitab osalejatel lõbusal ja loomingulisel viisil „reklaamida“ enda projekte mille jaoks nad oleksid hea meelega valmis leidma partnerit või kaasamõtlejaid, ning oskusi, millega nad on võimelised ja valmis olla abiks teistele.

Interdistsiplinaarsus: Aktiivõppe omapära seisneb selles, et see võib toimuda praktiliselt igal pool ning hõlmata ükskõik mis teemat või küsimust. Vaadates televiisorist spordimängu, filmi, kuulates klassikalist kontserti, või alustades ettevõtet – igast situatsioonist võib leida kasulikke õppetunde motivatsiooni, meeskonna koostöö, suhtlemise jne teemal. Illustreerisime seda lähenemist, tutvustades osalejatele filmianalüüsi meetodit – kuidas filmi alusel tõsta noorte seas diskussiooni sellistel teemadel nagu:

- Erinevuste mõistmine, eelarvamused ja stereotüübid.
- Endasse uskumine ja oma unistuste eest võitlemine
- Mida tähendab tants, armastus, kohustused, perekond, usaldus
- Milline on noorsootöötaja roll noorte jõustamisel
- Millised võivad olla takistused ja vastupanud noortega töötamisel
- ...ja mitmed teised teemad

Kogemuste vahetus ja grupisisene toetus: Aktiivõppe protsessi üks tugevustest on asjaolu, et õpetaja ja teadmiste allika rollis ei ole üks inimene, vaid selleks võib olla iga osaleja – või isegi situatsioon millest õppida. Koolituse jooksul kasutasime rohkesti meetodeid ja võtteid, mis aitasid osalejatel jagada oma kogemust, ning kommenteerida meetodeid ja ülesandeid oma kogemuse, või peamise sihtgrupi vajadustest ja iseärást – õpiraskuste ja/või distsipliini raskustega noored, draamahuvilised noored, tänavanoored, noortekeskuse külastajad, HIV-positiivsed, eri rahvustest noored jne – nii konkreetsete mängude kohta (kellele mis meeldib, mis efektiivsemalt töötab millist ettevalmistust vajab jne) kui osalejate motivatsiooni, grupidünaamika ja muude õppeprotsessi jaoks oluliste teemade kohta.

Hea praktika näited

Koolituse I kohtumine, kus grupp 3-päeva jooksul endast sisse töötab, isiklikke ja ühiseid eesmärke püstitab, väljakutsetele vastab ning reflekteerib eluliste aga ka koolituse käigus tekkinud küsimuste üle (nt miks grupp nii käitus?) oligi tervikuna planeeritud hea praktika näitena – taotlesime teooria ja praktika kooskõla, õpetamist läbi kogemise ja sõnade vastavust tegudele. Küsisime samuti osalejate käest esimesel õhtul „Kas olete valmis, et ka meie teeme vigu?“ ja rääksime ning reflekteerisime oma tegevust, tehes nii õnnestumistest aga ka rasketest kohtadest ressursi – millegi, millest kõik said õppida

Probleemide kaardistus, rühmatööde kokkuvõtted ja koolituse kava

Siinkohal toome välja mõned koolitusel üles kerkinud ja/või õhku jäänud küsimused ja probleemid venekeelse noorsootöö valdkonnast, mis vajaksid edasist tähelepanu:

- Endiselt on aktuaalne professionaalse noorsootöö alase koolituse saamise küsimus vene keeles – osalejate seas on suur huvi sügavamaks koolitajaoskuste väljaõppeks, et veelgi efektiivsemalt rakendada interaktiivse töö meetodeid igapäevases töös noortega.
- Mitmed osalejad väljendasid huvi selle vastu, kuidas saab hakata Euroopa Noorte / ESF koolitajaks – millised on selleks vajalikud kogemused, oskused ja väljaõpe.
- Tugev huvi venekeelse projektijuhtimiselase koolituse järgi – nii selleks, et oskuslikumalt projekte ette valmistada ja läbi viia, kui efektiivsemalt taotleda nendeks toetust.

Koolituse kava - ja grupitööde märkmed

PÄEV 1	
15.00 M (E)	Osalejate saabumine, majutus
16.00	Sissejuhatus, soojendus Efektiivse koostöö kokkulepped: <ul style="list-style-type: none">- Telefonid vaikseks- Võib öelda „Sina“- Komplimendid- Vabatahtlik hommikune võimlemine- Punktuaalsus- Aktiivne osalemine- Ei katkesta teineteist- Kuulame- Peame lugu teineteise arvamusest Osalejate ootused: <ul style="list-style-type: none">- Uusi teadmisi ja oskusi- Tutvusi ja uusi partnereid- Uusi avanevaid perspektiive- Praktilisi meetodeid ja harjutusi- Kogemuste vahetust – nii positiivseid, kui negatiivseid kogemusi- Noorte jaoks kõige huvitavamaid teemasid- Noorteprojektide teemade ideid- Hästi veeta aega / puhata- Leida uusi sõpru ja äripartnereid- Saada rahulolu siin veedetud ajast- Uued teadmised, kogemused, kontaktid- Psühholoogilist allalaadimist igapäeva töö pingetest Enda panus:

	<ul style="list-style-type: none"> - Aktiivsus ja kaasa tegemine - Valmisolek jagada oma kogemusi ja tuttavaid meetodeid - Hea tuju ja positiivsus <p>Milliseid võimalikke takistusi osalejad soovisid vältida:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sundimist - Kriitikat - Konfliktisituatsioone - Mittemõistmine - Kinnisus - Halb ilm - Halb toitlustus - Külmi ruume ja külmi suhteid - Aktiivsuse puudust - Ergutuspauside puudust
17.30	paus
17.50	Soojendusharjutus
17.55	<p>Eesmärgistamine</p> <p>Tutvustasime ExACT eesmärgi mudelit:</p> <p>Exciting</p> <p>Assessible</p> <p>Challenging</p> <p>Time-specific</p> <p>Koolituse eesmärk ja isiklik eesmärk.</p>
18.30	<p>Programmi tutvustus</p> <p>Koolituse ülesehitus ja põhimõtted</p>
19.00	õhtusöök
20.00	Tutvumismängud
22.00	saun - aeg iseendale...

PÄEV 2	
08.00	hommikuvõimlemine ja hommikusöök
09.30	Häälestus tegusale päevale
09.45	<p>Aktiivõppe definitsioon</p> <p>Arutelu: Mida noored ootavad Aktiivõppe protsessist?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mõistmine - Huvi - Usaldus - Kogemuse vahetus - Võrdsus - Eneserealisatsioon - Sisemine motivatsioon <p>Arutelu: Mida kool ei anna noortele piisavalt? – tulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perekonna tunne - Võrdsus - Oskus otsida - Seos praktika ja eluga - Initsiatiiv ja eneseteadlikkus - Oma arvamuse vormistamine – ja tolerantsus arvamuste suhtes - Oskus võtta vastu otsuseid – ja vastutada otsuste eest - Valik - Loominguline lähenemine - Vastutus - Efektiivne õpe

	<ul style="list-style-type: none"> - Seltskondlikkus – etikett - Konfliktide lahendamise oskus
	Aktiivõppe ülesehitus ja etapid
10.40	Ohutuse tagamine aktiivõppes
11.00	paus
11.20	Meeskonnaharjutused väljas, seikluskoolituse elementidega
	Koostöö meeskonnas ja grupidünaamika praktikas.
12.30	Defriefing/refleksioon kogu blokist - ruumis tagasi Tagasisidestamine aktiivõppes ja selle kuldsed reeglid Kuidas tagada, et tagasiside võetakse positiivselt vastu?
13.00	Lõuna
14.30	Harjutus keskendumiseks ja soojenduseks
14.40	Grupi dünaamika ja meeskonna rollid Efektiivse koostöö eeltingimused
16.00	Paus
16.20	Soojendus
16.30	Loominguline simulatsioonimäng Mängu tagasiside ja päeva kokkuvõte
19.00	õhtusöök
20.00	Õhtune tegevus. Filmi analüüs õppemeetodina
23.00	Aeg iseendale

PÄEV 3	
08.30	Hommikuvõimlemine ja hommikusöök
09.30	Häälestame tegusale päevale vaatame tagasi eelnevatele päevadele Päeva eesmärk
09.50	Filmi tagasiside-arutelu. Millised teemad said puudutatud: <ul style="list-style-type: none"> - Partnerlus, võrdsus, isiklik eeskuju - Aeg, valikuvabadus - Usaldus - Motivatsioon - Usk imedesse - Ühine loomine - Võimalus ise proovida midagi uut - Aktsepteerimine, nagu on - Arusaadavas keeles (muusika keel, liikumise keel) - Igaüks väärrib tähelepanu ja austust - Igaühel on eksimise õigus - Keegi ei tea, milleks on võimeline, enne kui proovib - Igaühele on vajalik oma lähenemine - Usk ja teineteise aktsepteerimine - Toetus - Loominguline teraapia - Julgus olla ise - Õppimine ilma õpetamiseta - Oskus olla võrdsed ja usaldada - Usu endasse ja edusse - Koolitajaroll aktiivõppes
11.00	Paus
11.20	Soojendus
11.30	Ülevaade aktiivõppe meetoditest ja nende rakendusest

	Kuidas siduda teemat ja meetodit Meetodid, mida saab väga hästi teemadele kohendada
12.30	Loovus aktiivõppes Praktilised harjutused, mis arendavad loovust
13.00	Lõuna
14.00	Soojendusharjutus
14.10	
	Osalejad rakendavad koolitusel omandatud oskused praktikas
15.00	Tagasisaade oma eesmärgile ja sellele, mis sai saavutatud
15.30	Koolituse esimese osa kokkuvõte Kodune ülesanne Koolituste vahelise perioodi eesmärgi püstitus
16.00	Päeva lõpp

PÄEV 4	
11.30	Osalejate saabumine
12.00	Sissejuhatav mäng/harjutus
	Esimese kohtumise meenutus: mis tuleb meelde?
	Koolituse eesmärk – saavutamise analüüs, vajadusel uue eesmärgi püstitamine
	Kogemuste vahetamine, päevikutest rääkimine Praktikas esilekerkinud probleemide arutelu ja lahendused
	Märkmed gruppitööde tulemustest: <ul style="list-style-type: none"> - Väljakutse töös raske auditooriumiga – vanus, staatus, motivatsiooni puudus - Kuidas panna passiivseid osalejaid huvi tundma? - Osalejate „väljarääkimise“ vajadus - Oluline tagasiside vajalikkus - Ka koolitaja võib eksida! - Improviseerimise vajadus – ettevalmistatud kava adapteerimine - Koolitaja ootus ja tegelikkus - „Grupp“ ja selle omapärad - Korralduslikud ohud ja kuidas meid vältida (pole materjali koostöö koolitajate vahel, kommunikatsioon) - Kuidas valida õige meetod vastavalt eesmärgile - Kogemusest jääb väheks - Lapsed ei usalda teineteist – kuidas üle saada - Ilma sundimiseta on efektiivsem! - Praktika tulemusena tõusis enda kui koolitaja enesehinnang (osalejatel) - Hirm ja usaldamatus - Kuidas sellest üle saada - Vale õhkkond / kontekst – oht koolituse/harjutuse edukusele - Puudulik ettevalmistus ja selle mõju kogemusele - Harjutused, mille abil diagnoosida grupi olukorda – milleks valmis milleks mitte - Edu kogemuse loomine
14.00	Lõuna
15.00	Loominguline soojendusharjutus
15.05	Praktikas esilekerkinud probleemide arutelu ja lahendused – jätkus Suhtlemisteemaliste materjalide tutvustus
16.30	paus
16.50	Soojendusharjutus
17.00	Koolituse kokkuvõte Eesmärkide saavutamise ülevaatus Miks eesmärki vaatamise – eesmärgi väärtus tulemuste tagamiseks Rakenduskava koostamine

17.30	Tagasiside vormid Lõpuring ja pagasi pakkimine
18.00	Koolituse lõpetamine

Tulevikusuundi ja soovitusi

Koolitus järjekordselt tõestas, kui tugev huvi ja motivatsioon on venekeelsete noorsootöötajate seas omandada uusi oskusi ja teadmisi, ning samuti ka valmisolek jagada enda oskusi, lähenemisi ja visiooni noorsootöös. See aina lisab venekeelse noorsootöö-alase koolituse vajaduse teadvustamisele juurde, ning loob aluse paljude edasiste koolituste jaoks.

Edukas supervisioon +1 päeval andis ideed, et lisaks koolitusvõimalustele, **on ruumi noorsootöötajate tugigruppide loomiseks**. Koolituse kaudu sai osalejates tekitatud väga soe toetav õhkkond, mille tulemusena grupitöodes arutlusele tulid ka väga emotsionaalselt puudutavad teemad ja kogemused, ja grupid toimivad aktiivõppe-supervisiooni gruppidenä. Koolitusosalejate mitmekesisus andis juurde uusi inimesi ja arvamusi, mida ei kohta enda organisatsiooni juures igapäevaselt.

Mitmed osalejad tundsid huvi **sügavama koolitaja väljaõppe** vastu – nii selleks, et veelgi paremini rakendada koolitusmeetodeid oma töös, kui ka selleks et võimalusel teha koostööd Euroopa Noored ja/või ESF programmidega. Kindlasti oleks ruumi põhjalikuma venekeelse info jaoks antud teemadel, ja võimalusel ka pikemaajalise väljaõppeprojekti jaoks, mis võib koosneda mitmest koolituspäevast ja supervisioonikohtumisest, ning mille tulemusena inimesed saavad tugeva koolitajakogemuse.

Antud koolituse osalejaid valides pidime kahjuks mitmele kandidaadile ära ütleva, et jääda efektiivse grupi suuruse piiridesse – samas see tähendab, et oleks ruumi veel samateemaliseks koolituseks – näiteks sügissemestril.

Koolitajate hinnang koolitusele

Marianna:

Toimunud koolitus andis minule kui koolitajale väga positiivse laengu – ei väsi kiitmast osalejate pühendumist oma tööle, kuigi väga paljud antud koolituse osalejatest töötavad üsna raskete sihtgruppidega – HIV positiivsed ja narkosõltlased noored, õppimis- ja käitumishäiretega noored, töötud jne – sõltumata kõigist raskustest nad teevad oma tööd hinge ja täieliku pühendumisega. Kindlasti see andis väga palju juurde grupi dünaamikale, ja tegi toimunud koolitust meeldejäävaks ja kasulikuks kogemuseks meie kõigi jaoks.

Seadsime ambitsioonika eesmärgi ning püüdsime koolituse piiratud aja sisse majutada võimalikult palju – nii erinevaid meetodeid mida aktiivõppes saab rakendada, kui ka informatsiooni rakendamiseks vajalike oskuste kohta, ja ka võimalusi neid oskusi kohapeal praktikas läbi proovida.

Suhtusin alguses 2+1 koolituse ülesehituse rakendusse väikese reservatsiooniga – selline ülesehitus toimib hästi ainult väga praktilise lähenemise puhul, lisaks selleks on vajalik väga kõrge osalejate motivatsioon – nii selleks et tööpoolest teha praktilist tööd vahepealse paari nädala vältel, kui selleks, et poolikule lisa-päevale kohale sõita ja sellest aktiivselt osa võtta, kiiresti läbides „taas-soojenduse“ etappi ja asudes asja juurde.

Antud koolituse juures see mudel õnnestus täielikult – tänu sellele, et esimese osa tulemusena said osalejad omavahel väga hästi tuttavaks, ning see koolituse osa oli väga dünaamiline, intensiivne ja interaktiivne – emotsionaalset laengut jätkus, et tulles uuesti kokku kaks nädalat hiljem oli osalejatel varem toimunud eredalt mees, samuti tänu kõrgele motivatsioonile paljud rakendasid vahepeal uusi meetodeid ja said jagada oma kogemusi.

Arvan, et oma rolli mängis ka see, et esimene osa oli piisavalt pikk ja sisaldas kaks ööbimist – osalejad said omavahel hästi tuttavaks, mis toetas nendevaheliste sotsiaalsete suhete tekkimist – mis motiveeris uuesti kokku tulla, ning ka lihtsustas taas-soojendust.

+1 päeva kogemuste vahetus kujunes teatud osas supervisiooniks – grupitöodes mitmed osalejad jagasid enda kogemusi aktiivõppes mis toimusid ka enne koolitust – ja väga kasulik oli saada teiste praktikute reflektiooni ja

tagasisidet enda kogemusele. Jagada oli palju, mistõttu võimalusel oleks jätkunud nii arutelu teemasid, kui õppematerjali ka +2 koolituseks ☺

Koolitusel osalesid mitmed inimesed, kes võtsid osa ka „Noorsootöö po rusksi“ koolitusest 2009 aastal – oli väga huvitav jälgida, kuidas on edenenud nende tegevus möödunud ajaga. Mitme inimese puhul, eriti noorte värskest noorsootöös alustanud osaleja, puhul oli näha tugevat edasiminekut – ja sai kuulda palju positiivset tagasisidet koolituse toime kohta. See inspireeris hingega edasi töötada ☺

Edvard:

Püstitasime koolitajatena ambitsioonikad eesmärgid, mis nõudsid nii ettevalmistustööd ja lisamaterjalide (sh uue mängude kogumiku tõlkimine) loomist kui ka paindlikkust ja kiiret reageerimist tekkivates olukordades – et kasutada maksimaalselt ära kõik võimalused võimalikult mõjusa koolituskogemuse loomiseks. Käsitledes „meeldejäätavate õpikogemuste“ küsimust vajus minu ja Marianna vahel polnud pabertahvel oma jalgadelt – haarasime mõlemad tast sekundimurdosa jooksul kinni – ja kasutasime seda näitena, et ootamatud või emotsionaalsed hetked on meeldejäädavad.

Seadsime eesmärgiks õppimise grupiga ja grupi kaudu, samas pöörates ja andes võimalikult palju võimalusi ka igale osalejale panustada grupi töösse, reflekteerida oma praktikast ja töötada isiklike eesmärkide saavutamise nimel.

Kasutasime võimalikult suures variatsioonis aktiivõppe meetodeid nagu erinevate funktsioonidega mängud (tutvumine, *energizer*, koostöö, usaldus, füüsiline lähedus), rollimängulist simulatsiooni, filmianalüüsi, loomingulisi töid, grupitöid, diskussioone ja väitlemise elemente. Tegime praktikas läbi aktiivõppe meetodeid ja ühtlasi ka arutasime läbi nende kasutamise ja võtsime iga olulisema meetodi kasutamise järel aega ka debriefinguks ehk reflekteerimiseks.

Lisaks käsitlesime lühidalt kuid tõhusalt paljusid grupidünaamika ja psühholoogiaga seotud küsimusi, millega võidakse gruppides kokku puutuda sh erinevaid juhtumisi stiile, tagasisidestamist, suhtlemismustreid, eri suurustes ja omadustega gruppide käitumist, grupiarengufaase jm.

Isiklikult minu kui koolitaja jaoks oli väljakutseks täielikult vene keeles toimuva koolituse läbiviimine, mis oli uueks ja väärtuslikuks kogemuseks, seda nii koolituse ettevalmistamisel, läbiviimisel kui järeltegevuses.

Suurimaks rõõmuks, koolitaja seisukohast, oligi niivõrd ambitsioonika programmi realiseerimise juures nähtav muutus õppijate juures, saadud tagasiside ja kuuludud lood õpitu rakendamiseks.

Oli tunda, et inimesed teevad endaga tööd, seda ka rasketes küsimustes. „Ma sain aru, et ma olin 15 aastat seda valesti teinud...“

Võib julgelt öelda, et mitme osaleja jaoks oli tegemist väga mõjusa ja jõustava koolituskogemusega ning koolituse positiivne mõju võib läbi osalejate praktika osutada väga suureks.